

**estonia
ballett**

RAT. ESTONIA

**ANTONIUS
ja
KLEOPATRA**

Edvard Lazarevi ballett 3 vaatuses

V. Pudalovi libreto W. Shakespeari tragöödia motiividel

I. Tšernõšovi redaktsioon

Esietendus 17. novembril 1975

Koreograafia ja lavastus:
IGOR TŠERNŌŠOV

Dirigent:
Eesti NSV teeneline kunstitegelane
VALLO JÄRVI

Kunstnik: ENAR STENBERG

Ballettmeistri assistent:
Eesti NSV teeneline kunstnik
TIIT HÄRM

Ballettmeistrid-repetiitorid:
Eesti NSV teeneline kunstnik AIME LEIS,
Mari ANSV teeneline kunstitegelane ENN RAJA
ja JELENA KITTEL.

Kontsertmeistrid:
ELNA KODRES, REET KIVARI ja HELJU
TAUK

Orkestri kontsertmeister: MATI UFFERT

Etenduse juht: PEETER ROOS

OSADES:

Kleopatra, Egiptuse kuninganna	—	ENSV rahvakunstnik Tiiu Randviir ENSV teeneline kunstnik Juta Lehiste Elita Erkina Tatjana Solovkina
Antonius	} Rooma triumvirid	ENSV teeneline kunstnik — Tiit Härm Vjatšeslav Maimusev Sergei Vorobjov Vassili Ostrovski (külalisena)
Octavius Caesar		— Aleksander Basihhin Janis Garancis Vjatšeslav Maimusev
Lepidus		— Aleksander Buldakov Mihkel Kivilaan Aleksander Basihhin
Octavia, Caesari õde		ENSV teeneline kunstnik — Tamara Soone Inge Arro Larissa Sintsova
Caesari saadik	—	Märt Kalbus Aleksander Tšitšerov
Kleopatra ori	—	Janis Garancis Jevgeni Neff
Kaks almeed*	—	Tatjana Maiste ja Olga Tšitšerova Tamara Burova ja Larissa Sintsova Inge Arro ja Tatjana Solovkina Svetlana Balojan

Rooma sõdurid, Egiptuse noormehed,
almeed, Octavia kaaskond.

Tegevus toimub aastail 41—30 e.m.a.

* **Almeed** — algupäraselt egiptuse templitant-sijatariid; türgi haaremites tantsijatariid, kelle pea-ülesandeks oli kujutada pantomiimiliselt armastuse võluisid.

Vaatajate silme ette toodud balleti aluseks on W. Shakespeare'i suurim tragöödia «Antonius ja Kleopatra». Tragöödia, mis oma olemuselt hõlmab peaaegu kõiki Shakespeare'i tragöödiaid. Selles on mõtisklusi eksistentsist, armastusest, salakavalusest, reeturlikkusest, kõikeneelavast võimulanust, kiivusest. Mõistagi oleks olnud ekslik isegi püüe kajastada kõiki neid keerukaimaid probleeme balletižanris, sest balleti väljendusvahendite kogu külluse juures — inimkeha plastika, muusika, näitleja miimika, kujutav kunst — puudub balletil sõna, Shakespeare'i teostes aga kannab just tekst peamist mõtet ja ideed. Sellepärast on tragöödiast valitud kolm põhilist teemat, mis minu arvates on balletile kõige lähemad: koreograafiakunst võib mõjuvamalt kui ükski teine kunstimuusika edasi anda armastust ja kiivust, aga ka talitsematut, kõike oma teel hävitavat võimuiha.

Mind kui balletimeistrit ahvaties selliste tugevate karakterite loomine, nagu Kleopatra, Antonius ja Caesar. Kavatsusi aitas ellu viia E. Lazarevi muusika, milles on olemas selleks etenduseks vajalikud komponendid.

Igor Tšernõšov

BALLETI SISU:

I vaatus

1. pilt: «Antonius — vallutaja»

Võiduka triumviri Antoniuse leegionid on jõudnud Egiptuse piirile. Siia on Antonius kutsunud Egiptuse kuninganna Kleopatra, et karistada teda vaenlaste abistamise eest. Kleopatra saabub — ja võidab triumviri oma iluga.

2. pilt: «Kleopatra loss»

Kleopatra orjatarid lõbustavad rooma sõjamehi. Antonius veedab kogu oma aja Kleopatra seltsis.

Bakhantliku tantsu katkestab Caesari saadiku saabumine. Antonius keeldub temaga rääkimast. Ilmub teine saadik. Caesar nõuab Antoniust Rooma. Antonius on marus, kuid kuuletub. Tema järel saadab Kleopatra Rooma ühe orja.

3. pilt: «Triumvirid»

Caesar ihkab saada kõikvõimsaks. Pärale jõuab Antonius, oma raevus valmis Caesarit hävitama.

Lepidus püüab rahu jalule seada ja kolmikliitu taastada.

Caesar teeb ettepaneku lepituse ja sõpruse märgiks sõlmida abielu tema õe ja Antoniuuse vahel. Antonius nõustub, et mitte kaotada võimu ja ühes sellega Kleopatrat.

Igähel on olukorrale oma vaatenurk: Octavia usub oma missiooni venna ja mehe sõpruse kinnitajana, Caesar tahab võita aega hilisemaks arvetööanduseks Antoniuusega, Lepidus rõõmustab rahutoova lahenduse üle ja Antonius mõtleb Kleopatrale.

Triumviraat on taastatud.

II vaatus

1. pilt: «Kleopatra loss»

Kleopatra ootab sõnumeid Antoniuusest. Roomast tagasi jõudnud ori teatab Antoniuuse abiellumisest. Kleopatra on ahastuses.

2. pilt: «Ateena»

Antoniuuse ja Octavia elu Ateenas ning kõik maailmas oleks nagu rahulik, ent Octavia aimab halba. Antonius pole suutnud unustada Kleoparat.

3. pilt: «Egiptuse öö»

Kleopatra jalge ees palub Antonius andestust. Nad on jälle koos, ja see on tähtsam kui miski muu maailmas.

4. pilt: «Rooma»

Caesar kuuleb Antoniuuse põgenemisest, tema viha on hirmus. Asjatult palub Octavia säästa Antoniuust. Rooma leegionid liiguvad Egiptuse suunas.

5. pilt: «Kleopatra-sõdija».

Enne lahingut annavad väed truudusevande Antoniuusele ja Kleopatrale. Kõik on valmis kohutumiseks Caesari kohortidega.

III vaatus

1. pilt: «Caesar-võitja»

Caesar pühitseb võitu: Antoniuuse ja Kleopatra väed on puruks löödud.

2. pilt: «Pärast lahingut»

Antoniuust piinab häbi. Lõppenud lahingu pildid tõusevad ta silme ette painajalike nägemusena. Kleopatra püüab teda rahustada, ehkki väljapääsu ei oskaks leida temagi.

Ilmub Caesari saadik, kes püüab Kleopatrat veenda ennast päästma Antoniuusest lahkuloomise teel. Antonius tabab Kleopatra saadikuga ja neab teda.

3. pilt: «Kleopatra valesurm»

Aeglaselt liigub leinarongkäik. Sisse tormab Antonius, tema raev muutub meeleheiteliks. Kleopatra surma läbi on katkenud viimne teda eluga sidunud niit.

4. pilt: «Antonius»

Antonius annab orjale käsu, et see ta tapaks. Suutmata käsku täita, torkab ori läbi iseenda. Nüüd võtab Antonius oma tahtejõu kokku ja viskub mõõgale.

5. pilt: «Kleopatra»

Lavastades oma surma oli Kleopatra tahtnud Antoniuuse armastust proovile panna, kuid mäng on läinud liiga kaugele. Antonius sureb Kleopatra kätel. Alles nüüd mõistab Kleopatra oma armastuse tugevust.

Ainult surm võib neid taas kokku viia.

* * *

Lavastusala juhataja	— Ülo Matesen
Dekoratsiooniala juhataja	— Feliks Thaling
Kostüümiala juhataja	— Leida Tallo
Valgustusala juhataja	— Evald Radik
Grimm ja parukad	— Serafima Gromova
Kunstnik-butafor	— Väino Vahtrik
Rekvisiidiala juhataja	— Meta Kalt
Pealavameister	— Heinrich Toots

Hind 15 kop.